

The Great Interview: 25 Strategies for Studying People in Bed

Joseph C. Hermanowicz¹

Qualitative Sociology, 25(4) Winter 2002 (p. 479-499; překlad a parafráze s. 479-482 EMH)

Provádění rozhovorů je jednou z ústředních metod sociálněvědního výzkumu. Přestože se vedením rozhovorů zabývá řada textů, jen málo z nich se věnuje tomu, čím se liší vynikající rozhovory od těch průměrných. Autor zde na základě mnohaletých zkušeností předkládá seznam 25 vodítek, která mohou výzkumníkovi/ici pomoci pokročit na cestě od dobrých (nebo ne tak úplně dobrých) ke skvělým rozhovorům. Zabývá se přitom polostrukturovanými rozhovory a cílí na začínající a středně pokročilé studenty/ky.

Klasik sociologie Erving Goffman prý měl pravidelně potřebu dávat k dobrému, že člověka doopravdy neznáte, dokud se s ním nevyspíte. Nešlo jen o vtipný bonmot – reagoval tím na své pozorování práce studentů/ek, kteří podle něj často ve svém výzkumu zůstávali „na povrchu“: ať už u lidí nebo u fenoménů, které byly předmětem jejich zkoumání. Smysl Goffmanovy poznámky pak určitě netkví v tom, že by měl výzkumník/ice odhazovat zábrany a zapomenout na etiku výzkumu. Směr, který Goffman ukazuje, je, že výzkumník/ice provádějící rozhovory musí mít mj. tah na branku a být přirozený, otevřený a odvážný, aby se dokázal k druhému člověku dostat tak blízko, jak jen to je možné.

Explicitně rozlišuji mezi dobrým a vynikajícím rozhovorem. Oba mají na základní rovině několik společných charakteristik – jsou zacílené, vede je výzkumná otázka, spočívají v pokládání (obvykle navazujících) otázek a poskytují data, která mohou být užitečná k lepšímu porozumění organizace a procesů společenského života. Zásadně se ale liší v jedné věci, a tou je míra/hloubka detailu. Dobré rozhovory zachycují základní (a občas i hlubší) roviny smyslu/významu, z dobrého rozhovoru odcházíte s pocitem, že mohlo být řečeno ještě daleko víc, že jste se nepřiblížili či nedotkli něčeho bytostně podstatného. Z vynikajícího rozhovoru také můžete odcházet s pocitem, že nebylo řečeno vše, ale určitě jste se dotkli (byť jen zlehka a neúplně) něčeho zásadního a živého, co spolu tvoří část respondentova/čina sociálního světa.

Navážu-li na přirovnání sexu a rozhovoru, pak předpokládám, že do postele většinou nejdete s náhodnou známostí, kdy jde o váš protějšek až v druhé řadě. Že je to spíš člověk, kterého chcete lépe poznat, na setkání s nímž se připravujete a chcete, aby proběhlo co nejlépe. Metafora, ke které se tu stále vracím, odkazuje i k jednomu z hlavních cílů skvělého rozhovoru: odhalení důvěrného a osobního – myšlenek, postojů a pocitů –, které se neděje bez přípravy, na lusknutí prstu. Rozhodně nejde o „čistý sex“ – cílem není uspokojení nějaké mojí potřeby, ale o porozumění tomu druhému. Obrazem rozhovoru by bylo spíš budování nějakého vztahu, který má určité fáze. Je to něco jako jít na rande.

A co se tedy na rande (výzkumném rozhovoru) dělá...?

1. Konverzujte, mluvte spolu.
2. Naslouchejte.
3. Zjišťujte, co je pro toho druhého důležité.
4. Zkoumejte, nespokojte se s první odpovědí.
5. Někdy, když se váš protějšek odmlčí, mlčte taky.
6. Nepolevujte, buďte vytrvalí.
7. Občas si zahrajte na nechápavého.
8. Nebuďte venku celou noc, ale ani se nevracejte domů moc brzy.
9. Při pokládání otázek se snažte být srozumitelní.
10. Postupujte krok za krokem.
11. Čleňte rozhovor podle témat.
12. Vyvažujte – snažte se jak o jednoduché a milé otázky, tak i o složité a ne zcela příjemné.
13. Buďte přímí – nebojte se těžkých otázek.
14. Mějte kontrolu nad rozhovorem – nepodlehňte svému protějšku.
15. Projevujte respekt.
16. Projevujte adekvátní zájem.
17. Ověřte si své otázky předem.
18. Zkoušejte předem.
19. Nechoďte na rande se členy své rodiny.
20. Vsaďte na první dojem.
21. Vsaďte na dobré rozloučení.
22. Z rozhovoru nechoďte s prázdnou.
23. Nahrávejte.
24. Randění na dálku by neměla být první možnost.
25. Cvičení dělá mistra!